

Dr. sc. Aleksandra MAGANIĆ, redovna profesorica
Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
amaganic@pravo.hr

UDK: 347.242 (497.5)
Primljeno: 02. svibnja 2022.
Prihvaćen: 16. svibnja 2022.
Izvorni znanstveni rad

NOVINE U IZVANPARNIČNOM PRAVU U REPUBLICI HRVATSKOJ

Sažetak: Hrvatska je nakon osamostaljenja više puta pokušavala donijeti Zakon o izvanparničnom postupku, radi čega je osnovano nekoliko radnih skupina i izrađena nekolicina Nacrta prijedloga. Međutim, svaki put kao da je nedostajalo odlučnosti da taj zakon bude stvarno donesen. Koji su objektivni razlozi za njegovo nedonošenje teško je racionalno i objektivno utvrditi. Samo neki su pretpostavljena politička nezanimljivost toga postupovnog akta, problemi u razgraničenju materijalnopravnog i postupovnog uređenja pojedinih instituta (osobito stvarnopravnih izvanparničnih postupaka), kao i navodna dvojba o tome je li njegovo donošenje uopće nužno u pravnom sustavu. Međutim, pored svog opreza koji dosadašnji nerealizirani normativni optimizam nalaže, čini se da bi ove ili najkasnije početkom sljedeće godine moglo konačno doći do donošenja Zakona o izvanparničnom postupku u Republici Hrvatskoj. Optimistične izjave temelje se Nacionalnom planu oporavka i otpornosti za Republiku Hrvatsku (2021-2026) koji predviđa reformu izvanparničnog prava i donošenje Zakona o izvanparničnom postupku. Kakve novine ovaj zakon donosi u općem dijelu, čiji je značaj izniman u odnosu na sve izvanparnične postupke te koji bi se postupci trebali uvesti u posebnom zakonskom dijelu analiziramo u ovom tekstu. Iako je potencijalni Nacrt prijedloga Zakona o izvanparničnom postupku trenutno tek u postupku izrade, naziru se neka njegova osnovna obilježja i reformski pravci.

Glavne riječi: reforma izvanparničnog prava, Zakon o izvanparničnom postupku, opći i posebni dio zakona, stvarnopravni izvanparnični postupci

1. Uvod

Nužnost reforme izvanparničnog prava u Republici Hrvatskoj koja upućuje na potrebu donošenja odgovarajućeg zakonskog akta,¹ pomalo gubi na svojoj aktualnosti, jer uistinu predugo traje. U takvom raspoloženju, čini se da je ipak novo svjetlo na kraju tunela Nacionalni plan oporavka i otpornosti za Republiku Hrvatsku² koji u okviru povećanja učinkovitosti pravosudnog sustava za veće povjerenje građana, kao jednu od reformskih mjera predviđa reformu izvanparničnog postupka kroz odgovarajuće normativne izmjene.³ Ukratko, u dijelu kojim se predviđa ostvarivanje toga reformskog cilja polazi se od činjenice da je Zakon o izvanparničnom postupku, kao opći propis kojim se uređuje izvanparnični postupak zastario te da je u pojedinim dijelovima neprimjenjiv. Upozorava se da su se od njegova donošenja do danas razvili posebni izvanparnični postupci, zbog čega je potrebno donijeti novi propis koji će smanjiti formalne strogosti, učiniti postupak fleksibilnijim te omogućiti brži postupak.

¹ Opširnije vidi Maganić, A., Nužnost reforme hrvatskog izvanparničnog prava, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Vol. 27, No. 1, 2006., str. 465-497.

² Nacionalni plan oporavka i otpornosti za Republiku Hrvatsku 2021-2026. od srpnja 2021., Vlada RH, dostupno na: <https://planoporavka.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Plan%20oporavka%20i%20otpornosti%2C%20srpanj%202021..pdf?vel=13435491>, stanje od 2. svibnja 2022.

³ Nacionalni plan oporavka i otpornosti, str. 719.